

RUM-ERMENİ-HOYBUN İŞBİRLİĞİ VE ANADOLU'DAKİ TOPLU MEZARLAR

Prof. Dr. AZMİ SÜSLÜ

Tarihte azınlıklara, kendi dininden, ırkından, kültüründen olmayanlara, kendi dilini konuşmayanlara Türkler kadar müsamahalı davranan tek bir millet gösterilemez. Bunun biri, Orta Asya'dan beri çeşitli iklimler ve zaman dilimleri içinde gelen, diğeri de İslâmiyetle kazanılan, mükemmelleşen iki ana kaynağı vardır. İster 1020, ister 1071, isterse 1461 veya 1571 olsun, bu hoşgörüyü Kafkaslar'da, Anadolu'da Kıbrıs'ta görmek, yaklaşık bin yıllık dönemde müşahade etmek, tavsik etmek mümkündür. Hatta, yine hiçbir millette görülemeyecek derecede, bu toleransın taşıdığı ve azınlıkların Türklerden çok daha fazla haklara sahip olduklarını, çoğaldıklarını, zenginleştiklerini, müreffehleştiklerini bile söylemek bir mübalağa olmayacaktır. Osmanlı Devleti'nin son ikiyüz yıl içindeki durumu buna bir örnek teşkil etmektedir.

Ancak, bütün bu toleransa, bazı batılı yazarların ifadesiyle aşırı toleransa karşılık, dünya tarihinde yine azınlıklardan en çok çeken, en fazla ihanete uğrayan, en çok katledilen millet te Türkler olmuştur.

Osmanlı Devleti yıkılmış, herkes yerlerine çekilmiş olmasına rağmen, Türkiye Cumhuriyeti'nde de hâlâ bazı unsurların veya her seferinde olduğu gibi onlar adına bazı çevrelerin tezvirâtı devam etmektedir.

Daha seferberlik başlar başlamaz, başta Ermeniler ve Rumlar olmak üzere Osmanlı Devleti'ndeki azınlıklar, zaman zaman Doğu Anadolu'daki Kürt ve Arap aşiretlerini de tahrik, teşvik hatta tehdit etmek suretiyle, Ruslar, İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar ve Yunanlılarla birlikte, hem cepheden, hem de cephe gerisinden düşmanla işbirliğine girmişlerdir. Bunlar, hem Birinci Dünya Savaşı, hem de Milli Mücadele sırasında cephede Türk askerine saldırmak, sabotajlar yapmak, casusluk yapmak veya sivil halka mezalim veya katliâm yapmak suretiyle faaliyet göstermişler yani ihanet etmişlerdir. Faaliyet sahaları, sadece Doğu ve Güneydoğu Anadolu değil, aynı zamanda Kuzey, Güney ve Batı Anadolu olmuştur. Devletin bu isyanlar, ihanetler karşısında aldığı tedbirler ise, savaş sırasında birçok devletin yaptığı gibi, onları yok etmek değil, sadece "tenkil etmek, sevk ve

iskân etmek” olmuştur¹. Buna rağmen olaylar durmamış ve 1,5 milyon Türk savaşlarda hayatlarını kaybederken, 1 milyon sivil halk ta, Lozan Antlaşması’nda ifade edildiği üzere, batılı devletler tarafından desteklenen azınlık çeteleri tarafından soykırıma tâbi tutulmuşlardır.

Bu faaliyetler, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan sonra da Taşnak, Hınçak, Ramgavar, Kürt-Ermeni Hoybun ve Rum-Ermeni cemiyetleri veya çeteleri tarafından sürdürülmüştür. Böylece Hayat Meselesi, Musul-Kerkük-Süleymaniye Meselesi, Dersim İsyanı, diğer isyanlar ve günümüzdeki bazı terör hareketlerinde, Türk temsilcilerine karşı planlanan suikastlerde hep bu çetelerin veya cemiyetlerin ve batılı devletlerin rol oynadıkları görülmüştür.

Yaklaşık 70-80 yıldır devam eden bu olayları biz burada, başta T. C. Cumhurbaşkanlığı Arşivleri olmak üzere orijinal belgelerle ve kronolojik olarak gözler önüne sermeye çalışacağız.

Ermeni ve Rum çetelerinin Trabzon çevresindeki mezalim ve katliamlarıyla ilgili Genelkurmay ATASE Arşivi’nde bulunan yüzlerce belgeden 2 Şubat 1918 tarihinde Üçüncü Ordu-yu Humâyûn Kumandanlığı’na İkinci Kafkas Kolordusu Kumandanı Miriliva Şevki imzasıyla gönderilen “zâta mahsûs” yazıda “...Trabzon ve civarındaki Müslümanların tehlikede olduğu, mülhakâtta Rumların Trabzon’a toplanmalarına mukabil, kasabalarındaki Müslümanların da dağ köylerine kaçtıkları, 28.1.1918’te Gürcü, Ermeni ve Rumlardan mürekkep ikibin kişilik bir çetenin Polathâne kasabasını işgal ettikten sonra Polathâne Müslüman kadınların başlarını kestikten, yüzlerini parçaladıktan sonra, parçalara ayrılan erkek ve kadın cesetleriyle, muhtelif azalarını gayet galiz ve şeni’ bir şekilde teşhir ettikleri ve yine Polathâne’nin 16 km. güneydoğusundaki Orus köyündeki Müslümanların Ermeni ve Rum çeteleri tarafından kâmilan katledildiği...” (Ekler: 1)² ifade edilmiştir.

Yine 12 Temmuz 1921 tarihinde Ankara Büyük Millet Meclisi Reisi Muhterem Mustafa Kemal Paşa Hazretleri’ne hitaben gönderilen “Mümtez” imzalı, Cumhurbaşkanlığı Arşivi’ndeki belgede, “...Alçak Yunanlılarla, yerli Ermeni ve Rum hâinlerinin gayr-i müsella Müslümanla-

¹ Bu dönemde Ermeniler için olduğu kadar onlarla birlikte veya ayrı olarak zararlı faaliyetleri görülen Rumların da zararsız bölgelere nakledildiklerini müşahade ediyoruz. Bkz. Dâhiliye Nezaretin Müdüriyet-i Umumiyyesi, Cemiyet-i Akvâm ve Türkiye’de Ermeni ve Rumlar, İstanbul, 1337, s. 16-17.

² T.C. Genelkurmay ATASE Arşivi, dolap 163, klasör 2697, dosya 440, fihrist 11-1-2.

ra yaptıkları fecâyiin her tasavvurun fevkinde olduğu, katliâmdan yüzlerce şehid-i meşhûdun ve gâiblerin olduğu, yangın ve yağmakârlığın pek müthiş olduğu...” ifade edilmiştir (Ekler: 2)³.

20 Nisan 1929 tarihinde Riyaset-i Cumhuriyet-i Umumiyesi'ne Dahiliye Vekili Şükrü Kaya imzasıyla gönderilen belgede ise, Beyrut'tan alınan istihbarata göre, eski Osmanlı Van Meb'usu Vahan Papasyan'ın Taşnak faaliyetlerini destekleyen Fransa tarafından Suriye'nin kuzeyinde Ermenilerle Kürtleri yerleştirmek ve teşkilatlandırmakla görevlendirildiği, yine İngiltere'nin de Taşnakları destekleyip bu faaliyetleri organize etmek için bölgeye askeri görevli gönderdikleri, teşekkül ettirilecek Kürt-Ermeni çeteleriyle Irak ve Suriye hududundan Türkiye'ye karşı faaliyete geçecekleri ve Suriye'deki Kürtlere komiteler kurdurulduğu” ifade edilmiştir (Ekler: 3)⁴.

Şubat 1931'de aynı imzayla gönderilen “mahrem” kayıtlı yazı ekinde Suriye'de müteşekkil Kürt-Ermeni Hoybun Komitesi'ne ait âlâmet-i fârikânın fotoğrafisi takdim kılınmıştır (Ekler: 4-a-b)⁵.

Bu belgelerde görüldüğü üzere, 1878'lerde Berlin Kongresi'nin 61. maddesine koyduktıkları hükümlerle Ermenileri Türklere, Kürtlere karşı korumayı ve Doğu Anadolu'da bir “Ermenistan” kurmayı amaçlayan batılı devletler, Birinci Dünya Savaşı sırasında Arapları Türklere karşı kışkırtarak “Büyük Arabistan” hayalini ortaya atmışlar, bu ikisinde de muvaffak olamayınca bu defa bir “Kürdistan” kurma hayaline kapılmışlardır. Bu amaçla da Taşnak ileri gelenlerine Kürtçede “benlik” manasına gelen “Hoybon” ve Ermenicede “Ermeni yurdu” manasına gelen “Haypun” kelimesini birleştirerek Hoybun (Indépendance) Kürt-Ermeni Cemiyeti'ni kurdurtmuşlardır. 1927-1930'lardaki T.C. Cumhurbaşkanlığı Arşivi İstihbarat belgelerine, 11 Ekim 1930 tarihli Glarus Zeitung (Alman) gazetesine, 21 Ekim 1930 tarihli Fethü'l-Arab gazetesine, 2 Aralık 1930 tarihli Sehend (İran) gazetesine göre bu cemiyetin faaliyetleri şu şekilde sıralanmıştır: Kürtler, İngilizler tarafından teşvik edilmiş, silah, malzeme ve para yardımı yapılmıştır. İngiliz basını Cemiyet-i Akvam'ın müdahalesi için çalışmıştır. İranlılar harekâtın başında yardım etmişlerdir. Amacı ise, Türkiye ile Rusya arasında bir “Tampon Devlet” sokmak, Türkiye'yi iktisaden zayıf düşürmek, Türkiye'yi mukavemetsiz bırakıp İngiltere ile anlaşmaya sevk-

³ T.C. Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 1, kutu 5-2, dosya 12-2, fihrist 65.

⁴ Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 6, kutu 60-1, dosya 65-1, fihrist 2/26, 2/4:6.

⁵ Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 5, kutu 50-4, dosya 64, fihrist 2/9: 10.

mek, Doğu petrollerinden faydalanmak için Kürtleri elde etmek, Kürtlere her çeşit silah ve makinalı tüfek verip kendi menfaatleri için Kürt kanı döktürmek olmuştur⁶.

Yine 5 Eylül 1929'da Dâhiliye Vekâleti'nden Riyaset-i Cumhur Kâtib-i Umumiliğine gönderilen ve Ermeni Taşnak Komitesi'nin Paris'te yaptığı 2. Kongre kararlarını ihtiva eden "mahrem" raporda Kürt-Türk muharebâtının devam ettiği, Kürtlerin muzaffer olacağı, Süreyya Bey Bedirhan'ın Kürt ve Ermenilerle meskûn şehirlerde tahriklerde bulunduğu, Kürt-Ermeni işbirliğinin güçlendirilmesi gerektiği, Rumların Kürtlerle ilgilendikleri, New York'ta çıkan Yunan National Herald gazetesinin Hoybun Komitesi'nin (resmi!) tebliğleriyle, Süreyya Bey Bedirhan'ın makalelerini neşrettiği, Türkiye aleyhinde propaganda yaptığı, Türkiye Reisi Cumhuru Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın muhtemelen Amerika'ya resmi bir ziyarette bulunacağı, Türkiye'deki Amerikan mektebelerini kapatan, Hıristiyan düşmanı olan (!) bu kişinin Amerika ziyaretine eskâr-ı umumiyenin tahammül edemeyeceği, milyonlarca Ermeni ve Rumu katletmiş (!) Türk Hükûmeti mensuplarının Amerika'ya kabul edilmemeleri gerektiği, hâricte emniyetini sağlayan Türkiye'nin son dört-beş yıl içinde dâhilde izleri kaybolmayacak inkılâplar yaptığı, geliştiği, Türklerin Anadolu'nun her tarafını dolduracak nüfusta olmadığından (?) Doğu Anadolu'nun Ermeni ve Kürtlere verilmesi gerektiği, Kürt meselesinin Ermeni meselesine bağlı olduğu, Şeyh Said isyanının Türk Hükûmeti'ne 100.000 Liraya ve 50.000 kişinin telefine sebep olduğu, turmandırılan yeni Kürt hareketinin Türkiye'ye daha büyük gailer açacağı, bu harekâta Ermenilerin yanısıra Lazların, Çerkezlerin, İtilâfçıların, Halifecilerin harekete geçirilmesinin lüzumlu olduğu, İstiklâl ümitlerini Türkiye'ye bağlanmış olan Gürcüler ve Azerilerin ve diğer Kafkas milletlerinin en büyük düşmanlarının sadece Rusya değil aynı zamanda Türkiye olduğu ifade edilmiştir (Ekler: 5-a-8)⁷.

15 Eylül 1937 tarihinde Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya imzasıyla ve "çok acele" kaydıyla Riyaset-i Cumhur Umumi Kâtipliği'ne gönderilen yazıda Irak'ın Zaho kazasından Türkiye'ye külliyetli miktarda silah ve cephane geçirildiği ve bunların Kürt Hoybun Cemiyeti adına Ermeni Taşnak Cemiyeti tarafından Kamışlı'daki Ermeni ve Kürtlerin yardımlarıyla tedarik edildiği ifade edilmiştir (Ekler: 6)⁸.

⁶ Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 5, kutu 50-4, dosya 64, fihrist 2/7: 8; Sadi Kocaş, Tarih Boyunca Ermeniler ve Türk Ermeni İlişkileri, Ankara, 1967, 2. baskı, s. 264, 266.

⁷ Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 6, kutu 61-2, dosya 65-1, fihrist 2/102 (2-7).

⁸ Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 5, kutu 52-1, dosya 64-1, fihrist 6/37.

Son olarak zikredeceğimiz yine aynı mahrecli belgede ise, "Fransızların şimdiye kadarki çalışmalarının amacının Hoybuncu, Ermeni ve Süryanilerle Kürtleri kendilerine bağlayarak El-Cezire'de bir Hıristiyan ekseriyeti yaratmak, burayı kendi hâkimiyetine alarak Türkiye ile Suriye arasında bir "Etat Tampon" vücuda getirmek ve kendisine bağladığı bu unsurları icabına göre Suriye ve Türkiye'ye karşı kullanmak ve yine bu unsurların Türkiye'den çapulculuk ve hırsızlık yapmalarına göz yummak olduğu" ifade edilmiştir (Ekler: 7).

Musul, Kerkük, Süleymaniye Meselesi'nin Türkiye lehine halledilememesine rağmen, Hatay Meselesi onun lehine çözümlenmiştir, ama, Suriye ve Irak'ta dün olduğu gibi "Etat Tampon"lar yerine, bugün buralardaki Türklerle Anadolu Türklerinin irtibatını kesmek ve eşkiya gruplarını teşvik etmek üzere Zaho gibi stratejik yerlere silahlı Peşmergeler yerleştirilmiş, PKK. kampları kurdurulmuştur. Destekleyenler de Suriye, Irak, Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum kesimi ve yine İngiltere, Fransa ve klasik dostlar Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'dir.

Bunlarla ilgili birçok belgeden konumuzla ilgili olan ve her yıl Nisan aylarında dünyanın her tarafında olduğu gibi özellikle Yunanistan'da yürütülen faaliyetlerden bir tanesini zikrederek konuyu bağlamak istiyoruz. İşte 17 Nisan 1991'de Atina'da yayınlanan ve Yunanistan gibi Kıbrıs Rum kesimi, Avrupa ve ABD'ndeki bazı siyasi gruplarca desteklenen Rizospastie gazetesindeki haber:

"Osmanlı tarafından 1915'te Ermenilerin trajik katliâmı, bu defa benzer dramatik şartlarda uluslararası gündem merkezine gelmektedir. Bu, Kürtlerin Saddam Hüseyin'in tanklarının önünde korku içinde kaçmakta olduğu Irak'taki trajik döneme rastlamaktadır.

Ermeni soykırımının 76. yıldönümü sebebiyle dün yabancı muhabirler derneği salonunda Ermeni halk hareketi tarafından basın toplantısı düzenlenmiştir. Bu toplantıda Yunanistan'daki Ermenilerin Başpiskoposu Voskan KALPAKIAN, Ermeni soykırımının tanınması için partilerarası parlamento komisyonu temsilcileriyle konuşmuş ve bahsekonu komisyonun, Ermeni soykırımının Yunan Parlamentosu tarafından kabul edilmesi için aldığı insiyatiflere değinmişlerdir. Diğer konuşmacılar Andreas Lentakis (Sol Koalisyon), Konstantinos Karamanlis, Theodoros Kassimis (YDP) ve Stelias Papatthemelis (PASOK)'dir.

Basın mensuplarına dağıtılan dökümanda, 1915-1922 dönemi soykırımının, Ermeni halkının üçbin yıllık tarihinin en dehşet verici sahifesi ol-

duğu, 2 milyon ölüden (o zamanki Ermeni nüfusunun yüzde 50'si) başka hesap edilemeyen maddi ve kültürel zararlar meydana geldiği ve herşeyden önemlisi de bu hareketin, Türk işgalinde bulunan Batı Ermenistan'ın Ermeni nüfustan başka Türkiye, uluslararası toplumun müsamahası ile başka halklar mesela Kürt ve Kıbrıs halklarına karşı yeni cinayetler işlemeye devam etmektedir. Buna paralel olarak, Atlantik aşırı patronlarının belirttiği gibi, Türkiye, yeni düzende bölgenin jandarması rolünü üstlenmeye hazırlanmaktadır. Yunanistan, Pantürkizmin nişangâhında, tamamen öncelikli ilk hedef olarak bulunmaktadır. "Azınlık", "Ege" sorunları ve Azerilerin Ankara tarafından patronajı Türk idaresinin siyasi hedefinin sarıh örneğini teşkil etmektedir, denilmektedir.

Bölgede, Ermeni halk için "Soykırım Dosyası" kapanmamıştır. Kendilerine karşı işlenen kesin cinayetten birkaç yıl sonra Ermeniler, tarihi topraklarının küçük bir parçasında, bugünkü Ermeni Cumhuriyeti'nde, kendi vatanlarını kurmuşlardır. Tarihi topraklarının bu küçük parçasında Ermenilerin yaşaması, soykırımın başarısızlığı anlamını da taşımaktadır. Ermeni Cumhuriyeti'ndeki üçbuçuk milyon ile gurbette yaşayan üç milyon Ermeni tek ses ve tek ruhla, haklarını istemektedirler, denilmektedir.

Yunan Parlamentosu'nun 152 milletvekili tarafından imzalanan ve açıklanan kararında, diğerleri meyanında,

BM.'den, BM. Anayasası ve organlarının faaliyet alanlarındaki bütün öalemleri almasını ve bu suretle de,

— Türk Devleti'ne karşı, Ermeni milleti aleyhine işlediği soykırım nedeniyle müeyyideler koymasını;

— Türkiye tarafından, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin büyük bir bölümünün işgaline son verilmesini ve Kürt halkına karşı uyguladığı tahammül edilmez siyasi ve kültürel baskıların durdurulmasını sağlanmasını istiyoruz, ifadeleri yer almıştır.

Anadolu'daki Toplu Mezarlar:

Tebliğimizin başında yeryüzünde azınlıklara en çok hak tanıyan milletin Türkler olmasına rağmen, onlardan en çok çeken, en çok eziyet gören, katledilen milletin de Türkler olduğunu belirtmiştik. Kafkaslar'da, Trakya'da, Kıbrıs'ta olduğu gibi bugün Anadolu'nun doğusunda Ermeniler, batısında da onlarla birlikte Rumlar tarafından katledilmiş olan Türklere âit yüzlerce toplu mezar bulunmaktadır. Bunlardan Trakya, Kıb-

rıs ve Kafkaslar'dakilerle ilgili bazı araştırmalar yapılmıştır. Yine, Rumlar ve onları destekleyen Ermenilerin yaptığı mezalim ve soykırımıla ilgili bazı araştırmalar da yapılmış olmakla birlikte, Batı Anadolu'daki toplu mezar mahalleri üzerinde hemen hemen hiç araştırma yapılmamıştır.

Son yıllarda, sürekli olarak ve ısrarla Avrupa ve ABD Parlamentolarında gündeme getirilen sözde Ermeni "soykırım karar tasarıları"na cevap vermek ve Lozan'da Lord Curzon'un tavsiyesiyle bir kenara bırakılan 1 milyon Müslüman Türk'ün kan bedelini "bakar kör" hâline gelen bazı çevrelere duyurmak üzere, Doğu Anadolu'da birçok araştırma yapılmış ve 200'ün üzerinde toplu mezar mahalli tesbit edilmiştir.

Arşivler, yerli-yabancı müracaat eserleri ve olayları bizzat görmüş, yaşamış olan Gazilerle yapılan mülâkâtlardan sonra yerli-yabancı ilim adamları, basın-yayın mensupları, canlı şâhitler ve mahalli halkın huzurunda Erzurum'da Temmuz 1986 ve Ekim 1988'de iki, Kars'ta Mart 1986 ve Haziran 1991'de iki, Van'da Temmuz 1986 ve Nisan 1990'da iki olmak üzere toplam altı toplu mezar mahalli açılmıştır. Çıkan binlerce iskeletle, bulguların hepsinin de Türklere âit olduğu yerli-yabancı Tarihçi, Arkeolog ve Antropologlar tarafından isbat edilmiştir. Bunlar, delilleri ve kaynaklarıyla birlikte Erzurum, Kars ve Van'daki "Katliâm Seksiyonları"nda birer ibret levhası hâlinde sergilenmektedir.

Temennimiz, bu toplantıdan çıkacak bilimsel gerçeğlerden de hız alarak, Batı Anadolu ve Kıbrıs'ta da benzer tarihi, arkeolojik ve antropolojik araştırmaların yapılması ve sonuçlarının yerli-yabancı kamuoyuna teşhir edilmesidir. İşte bu şekilde Ermeni iddiaları konusunda ulaşılan başarıya Kıbrıs ve Batı Anadolu'daki Rum-Yunan iddialarında da ulaşılmış ve klasik müdafaadan taarruza geçilmiş olacaktır. Böylece Türkiye, "reaksiyoner" değil, "aksiyoner" pozisyona yani "haklı" duruma geçecektir.

وفاقی صریح لغویسی
نومرد

صورت

سجایاروت
۴۶ / ۱ / ۱

اجزی اور کجی بود قوسان لغت

۴۷۰ مصدر

دانه نومرد

۴۶ / ۱ / ۱ تا ۴۶ / ۱ / ۲ دوردلو شخه یکه دشه طرفه سوید ایله یکه عصه ایله
یونجائی ایلم اذی ۴۸ و ۴۹ / ۱ / ۱ تا ۴۹ / ۱ / ۲ و قفا کیرک ۴ : ۴ کیومرته
جوب - ترقینه یی دو - لک قریب تان اوج ایو - یا - مد -

یونجرون برسی ۴۷ / ۱ / ۱ تا ۴۷ / ۱ / ۲ جا - حقه دشه طرفه سوید ایله اولون
قرق قفقای اولملا لک احیاط ضابطه وکی سوت اذیلک ساره قیم اولمیه
داژ و - بوستوب و - دونه موزج معلابه قوه حقه -
دیه ایله کوب - خویله حقدنه برده ای عصه اولو :

۱ - یونجانه سرقه وکزه شیب اولون قند و سی سرقه - یولرتک خیر لریه صای
اره مره لمذی قندک آتی اجرا حقه و لر -

بروسی بردی جنوب خریینه وکزه شیب اولون ۲ کف و - سی شیب و کفای
۴۶ / ۱ / ۱ ده برسی طویله وی قریه برسی حقه و کف و - ده لک دله
خرینه کی اقامه ساری قندک آتی اجرا حقه دینه طریزونه عدوت اچمور -
۲ - اچا اباد قفانه و سفانده کی - وسد کامند طریزونه چکیمشور -

طریزونه یک زیاده خنده و - و -
طریزونه و چلا یکه ایلمر یک زیاده نرکیم معقد - لر -
ساقشده کی - و سارک طریزونه طویله لر نه معای ؛ قند و کی سفانده و ع لولون
خام حقه و - لر -

۴ - ۴۶ / ۱ / ۱ ده کورج - ایلی و - یرون مرکب ایله یک کیشک برینه یونجانه
قصبی اشک انجیه وادهوا - ده چادرلو قوسه و یونجانه سفانده و حیانه چورن

وکیل مرتضیٰ سعیدی
نومرد

صورت

1	3-2571
2	56
3	11-2

فقہ عام اجتمه . . .

سجده قانونداریک بائدری کسند : یوزلریک یا-جودمدار ؛ دارکمدلا قانونداریک یا-جودمدار
جودلریک دارغضای مختلفلری غایت غیظ وشیو برمودندہ قشرد ایلمدار . . .

۱ - ۱۱/۱۱ کیمجی یوزمانہ نفا ادرهائی کیلوزندہ خوب شرفیندہ کی ادرهائی فریسی
اسی وروم جودلریک مکتب برقوقہ طرفندہ باجیلیمہ وبتجدہ استبرقنل عام ایلمندہ .

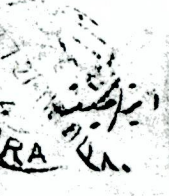
ایکجه تحقیقاسی قول . وروم قولاند
میرزا
شرف

امضه سعیدی

Ek 1-b

نسی خیر مصطفیٰ
بیت خیر

ANGORA
Peris

از بنیة موصلند استدم آجیاده بو نامیدله بولی ارضی و روم
عائنه بیله بولمک سمنده بایه قری نجی بولمک تصور
موقف در قتل مامده بولمک لوج شهید مشهور و غایب
موقدر بانقیبه و بانمخا کرک پی مدله و انبزه مشای
موسیورده لور و ترجمانی قیام فضل احمد پی فالله
سمنده هیاتندره بولایی زانیه مدیونده عقیقه و حدیث
ان بیوک خدیو لغا ایفا اتیمدر در سنم فرجه ن شکر
هیات و معانی مجبولدر و صد شکراره و تقطعات ابرم آخر

A	III-7
D	18
F	65

مخنا
29

اراضه قضا
۷۷ / ۷۱ / ۷۷

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞIVI
Yer No. :
Dos. No. :
Ves. ka No. : 7120

Azmi Süslü

T.C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Umum Jandarma
KUMANDANLIĞI
Ş.3 Ka.1
№.4026

ANKARA
21-4-1929

IV-16-b
65
F 2-4

Riyaseti cumhur kâtibi umumiliğine

Ermeni, Taşnak fırkası ile Kürtlerin Suriyedeki faaliyetlerine dair, Beruttan alınan malûmet sureti leffen takdim kılınmış efendim.

N.R.

Dahiliye vekili

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

E.
24-IV-1929
M.

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞİ
T. No. : _____
S. No. : _____
Vesika No. : _____

A

Cevaplarda Şube ve Kısm numrularının derol merodur

Ek 3-a

T.C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Umum Jandarma

S Ü R E T

ANKARA
- - 929

KUMANDANLIĞI

Ş. Ks.

N

IV-4-b
65
F 125

1) Serkis Kadriyanın (Hiçak fırkası erkânından) katli üzere derdest edilen Taşnaklar kâmilten tahliye edilmişlerdir . Sabık Van meb'usu Vahan Papasyanın evrakı meyanında ,Amerikadaki Taşnak merkezi umumiyesiyle taati edilen şayanı dikkat evrak meve outtur . Bu muhaberatın anlaşılacağı veçhile Taşnaklar şimali Suryede yani Türk hududu mantakasında külliyyetli miktarda Ermeni muhacirleri yerleştirmek ve bu suretle şimali Surye de bir nevi (Ermeni ocağı) tesis ederek , Kürtlerle daimi surette teşriki mesai etmek maksadını takip etmektedirler . Hatta bu hususta Kürtlerle Taşnaklar arasında bir de fitilâf aktedilmiştir .

2) Vahan Papasyanın üzerinde 5000 dolâr zuhur etmiştir . Bundan mâda Suryeye muvasaletinden sonra bir ay zarfında 4000 Dolâr sarfettiği de bankadan tahkik edilmiştir . Papasyan vilâyatı gar-kıye işlerinde mutahassıs addedildiği için Suryede teşkilât vücude getirmek üzere buraya gönderilmiştir . Esasen kendisi de ilk ifadesinde aynen demiştir ki : (Kadriyanın katlinden katiyen malûmatım yoktur . Ben Taşnak fırkası tarafından Suryede teşkilât yapmak ve Türk hududunda Ermeni muhacirleri yerleştirmek için buraya gönderildim . Fransa hükûmeti faaliyetinden vâ bana tevdi edilen vâ-
Lâfeden haberdardır . Fazla bir şey söyleyemem . Arzu ederseniz Hariciye Nezaretinden sorabilirsiniz .)

Bu beyanattan anlaşılacağına göre , Fransız hükûmeti Taşnak faaliyetine muvafakat etmiştir .

3) Diğer taraftan İngilizlerin de Taşnaklara muzaheret ettiği aşikârdır . Bir kaç gün evvel Beruta Peterson namında bir İngiliz yüzbaşısı muvasalat etti . Mumaileyh , Beruta gelir gelmez Vahan Papasyanı , Hadisyanı diğer Taşnak rüesasını aramış ve saatlarca bunlarla görüşmüştür . Yüzbaşı Peterson Fransız fevkalâde komiserliği erkânından binbaşı Burniyenin refakatında olarak şimali Suryeye hareket etmiştir . Bunlara Antâkyâ meb'sus Derkalosetyan dahi iştirâk ve refakat eylemiştir .

Elyevn Antâkyâ ve İskenderun havalisinde tetkikatta bulunmaktadır Mahalli gazeteler bu seyahatın Ermeni muhacirlerinin iskânı meselesiyle alâkadar olduğunu yazmaktadırlar .

4) Devran eden bir rivayete göre Suryeye iltica eden Kürtlerden , Ermenilerden ve sair firarilerden mürakkep çeteler teşkil edilecek ve bu çeteler Surye ile Irak hududu mantakalarında Türkiyeye karşı faaliyete geçecektir .

Devriyelerde Şube ve Kısm numrularının derci mevcuttur

Ek 3-b

T. C.
DARİLİYE VEKÂLETİ
Ünvan Jandarma
KUMANDANLIĞI
Ş. Ka.

ANKARA

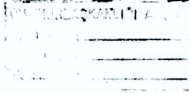
- - 929

A	17-4-b
D	65
F	2-6

№

Kürtler : Suryenin muhtelif şehirlerinde komita teşkilâtı vücade getirmekle meşguldürlar . Taşnaklar her tarafta Kürtlere azamî muzaheret ve muavenet göstermektedirler .
Yakında Kürt komitası tarafından Halepte bir gazete neşredilecektir . Kürtler bu hususta hükûmete muracaat eylemişlerdir .

Aslına ayındır . 20/4/1929

Cevaplarda Şube ve Kısm numrularının derol mercudur

12/931

Ekler: 4-a

T. C.

DAHİLİYE VKALETİ

Emniyeti Umumiye Umum Müdürlüğü

Şİ/B.T

H

U-17

R. C. Kâ Umumiliğine

Yaz. No. :	
Dos. No. :	
Vaaka No. :	

Mahremdir

Suriyede müteşekkil Kürt ve Ermeni hoybun komitesine ait alâmeti farıkanın fotografisi leffen takdim kılınmıştır efendim.

IV-16-a
64
2-9

Dahiliye Vekili .

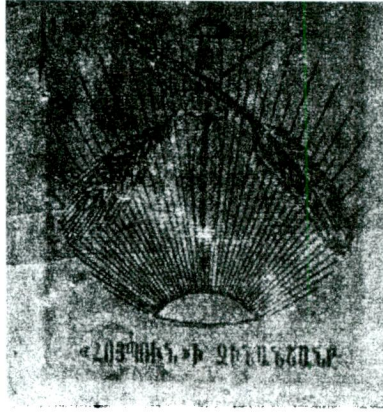
C. Hadz

S. Vayta

3
947

cu. t.

Azmi Süslü

A	IV.16-2
D	64
F	2-10

Ek 4-b

T.C.
DAHİLİYE VEKALETİ
Emniyet Umum Müdürlüğü
Sube Birinci
Husul 2488/154
Umumi

A 11-16-6
B 65
C 2-7

57 8 / 1929

Riyaset-i Cümhur Katibi umumiliğine

Mahrom

m. b.

Ermeni Taqnak komitesinin Pariste inikat eden II in
ci kongresinde müzakere ve memleketinize taalluk eden meseil —
hakkında elde edilen malûmatı mübeyyin rapor sureti leffen tak-
dim olundu efendim.

Dahiliye vekili

m.

L. H. H.

Cemil

A. H. H.

3
2188

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞIVI
Yaz. No. :
Giz. No. :
Tesk. No. :

A. H. H.

Arşive yazılacak muharrerata ait olduğu şube tarih ve numaraları dördü rica olunuz efendim.

T.C.
BAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet Umum Müdürlüğü
Şube
Hususi
Umumi

A IV-16-b
D 65
F 2-8

ULUSBAŞKANLIĞI ARŞİVİ
Yar. No. :
Dos. No. :
Yaz. Ka. No. :

Tağnak kongresinde müzakere edilen siyasi
mesail.

Amerika muhabirinin yazıyor .
Ahiren Paris'te in'ikat eden II inci Tağnak kongresine iştirakede
Amerika maraahsalara aydet etmişlerdikt. Maraahsalardan Hayronik
gasetesi ser muharriri Ropen Tarplyan gasetesinde , Kopernik Ta
ndareiyen ile Vahaken Kirboyan ise alefi mutuklarla kongrede ve
rilen mukarreratı izah ve müdafaa ediyorlar . Bu minasebetle Ram
gavar gaseteleri baqta Bostonda münteqir Baykar gasetesi olmak —
Uare kongranın mukarreratına şiddetle tenkit ediyorlar ve Tağnak
ların , tarihin acı dorselerinden zerre kadar istifade etmiyerek
el'an sergülaşt arkasında koçmakta olduklarına kayt ediyorlar .
Bu hususta leh vealeyhte yazılan şayını di kat makaleleri kâmi-
len size göndereceğim. Tağnakların makale ve mutuklarından anla-
şıldığı veçhile Ermeni - Kürt togriki meselesine bilhassa ehemmi-
yet verilecektir. Eeasen Süreyya bey Bedirhan dahi son zamanlar-
da yeniden faaliyet göstermeğe başlamış olup Kürtler ve Ermeni-
lerle meakün şehirleri tekrar ziyarete çıkmıştır . Diğer taraf-
tan Hedion komitaaı da muntazaman tebliği resmiler negrederek ,
vilâyeti çarkıyede Kürtlerle Türkler arasında muharebatın halen
devam ettiğinden ve Kürt muzafferiyetinden bahsederek Hoyton ko-
mitasına yeni asalar kaydına çalıyıyorlar. Son zamanlarda başı
Rum gaseteleri dahi Kürt mes'alesiyle iştigal etmeğe başlamış-
lardır . Bilhassa Newyorkta münteqir ve Yunanlıların naşiri ef-
kârı olan (Nasyonel Heralt) gasetesi Hoyton komitasının tebliği
resmilerini muntazaman negretkik mekle beraber Süreyya bey Be-
dirhanın makalelerini derçeylemektedir . Diğer taraftan meakür
gasete Türkiye aleyhinde dahi daima propaganda yapmaktadır. Ni-
tekim, 2 hasiran tarihli müşahasında Türkiye reisi cumhuru öası
Mustafa Kemal pağanın yakında Amerikaya ziyaret etmek niyetinde
bulduğundan bahsederek Amerikan mekteplerini seddedim ve —

Cevaben yazılacak maharrerata ait oldugu şube tarih ve numarasının derci rica olunur etmiştir.

T.C.
PHİLYE VEKÂLETİ
 mliyet Umum Müdürlüğü
 Şube :
 Husus :
 Umumi :

A IV.16-b
 D 65
 F 2-9

CU: HURBAŞKANLIĞI ARŞIVI
 Yer No. :
 Dos. No. :
 Vezika No. :

2

Amerikalılara karşı hasmane hissiyat perverde eden Hıristiyan -
 düşmanı bir reolin Amerikayı ziyaretine efkârı umumiyenin tahom
 mill edemiyeceğini yazmıştır. Yunan gasetesi alyevm Amerikada bu-
 lunan sikhıye vekili Refik beye karşı makamâtı resmîyenin göste-
 rdiği hüsnü kabulü de şiddetle tenkit ederek milyonlarca Ermeni
ve Rum katletmiş olan Türk hükümetinin mümessillerinin Amerika-
ya kabul edilmemeleri lâzımgeldiğini yazıyor ve fırsattan istifa
 fada ederek Türkiye ve Türk inkılâbı hakkında gayrı müsait me-
 lâmat neşretmektedir. Rumların buradaki faaliyeti sizi âlâkadar
 edere ayrıca tafsilât yazarım. Günün en mühim meselesini teş-
 kileden Taşnak kongresinde müzakere edilen siyasi meseil hakkın-
 da Taşnak fırkası merkezî umumisi esaslarından ve Ermenistanın -
sabık baş vekili Simon Vramyan tarafından (Troşak)gasetesinde -
 neşredilen makaleyi leffen gönderiyorum . Bu makale kongra tara-
 fından neşredilen beyannamenin bilumum muallim noktalarını ten-
 vir etmek itibarıyla büyük bir ehemmiyeti haizdir .

(Vramyanın makalesi)

Omnun kongraya nisbeten Taşnak fırkasının II inci kongresi de-
 ha mücahit şerait tahtında in'ikat etti.Ermeni ve beynelmilal ha-
 yatta esaslı hiç bir tebeddülât sukur etmemekle beraber dâvâli
 muazama münasebatında siyasi yeni ufuklar açan mühim hadiseler
 baş göstermişti . Her şeyden evvel dört sene evvelkine nisbeten
 umumî sulh bir kat daha takviye edilmiş ve büyük hasarın olan
 Bolşevik hükümeti de her taraftan mağlûbiyetlere uğramıştır
 Avrupada , Asyada olduğu gibi Türkiyede dahi Soviyetlerin mu-
 su tedricen gaybolmakta olup son seneler zarfında Türkiyede Rus
 yanın muvafakından tamamen kurtulmak ve Avrupaya daha fazla yab-
 laşmak temayülâtı görülmektedir. Bu haricî mağlûbiyetler netice
 sinde Moskova'da dahilî ihtilâfat baş göstermiş ve nihayet Troş-
 kini teb'îidine karar verilmiştir .

Cevabın yazılacak muharreratı akit olduğu şube tarih ve numarasına derci rica olunur ehtodim.

VEKÂLETİ
Saba
Husul
Umumi

D	65
F	2-70

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞIVI
Yer No. :
Dış. No. :
Yerleşim No. :

3

Komünist farkasının ikiye ayrılması ve Rusya'da zuhur eden dahi-
li ihtilâfat Rusyanın boynolunul vaziyeti üzerine büyük bir te-
sâdir icra etmektedir. En bariz mümnesine bilhassa Türkiyede te-
sedüf edebiliriz. Türkiyede hor nevi komünist hareketi şiddetle
tenkil edilmesine rağmen (Müttefik) Rusya hiç bir şey yapamamak
tedir. Bundan nâda Türk hükümeti Rusya ile dostane münasebatı-
nı kat etmeden garba yaklaşmakta ve Avrupa vastasıyla (Şimalî —
tehlikeye karşı) vatanının selâmetini temine çalıyıyor. Son dört
beş sene sarfında Türkiye yeni hükümetini islah etmek üzere bü-
yük gayretler sarfetti. Harici sahada elde ettiği bir takım mu-
vaffakiyetlerle hudutlarının emniyetini temin eyledi. Dahilde
dahi gayani dikkat ve ehem yeni yeni konularla inkılâbî bir —
kat daha takviye etti. Türkiyenin istikbalı ve mukadderatı ne-
olursa olsun bu inkılaplar Türk hayatında gaybolmıyacak izler —
birakacaktır. Türk hudutlarının değişmesi bizim için ezzemdir.
Ve hadise gayeye doğru ilerliyor. Türk ahaliisi hali hazırdaki
Türkiyeyi doldurabilecek miktarda değildir. Garbi anadoluyu Tür-
rklerle doldurmak mümkün olsa bile garbi Anadolu boş kalaca-
ktır. Oralarda Türk yoktur. Havalii mezidire Ermeniler ve Kürtle-
re aittir. Bu toprakların asıl sahipleri berhayat olup hakla-
randan feragat etmek istemiyorlar. Ermeniler Soviyet idaresi —
tahtında yaşadıklarından dolayı haklarından bahsedemiyorlar.
Buna mukabil Kürt milleti artık uyanmış olup millî talibatını
talep ediyor. Hali hazırdaki vaziyetle Kürt hareketi Türkiye —
 için bir yeniliktir. Her hangi bir Kürt aşiret reisi mes'alesi
yerine (Mür Kürdistan teşkilâtı) sukur etmiştir. Kürtler dış-
af faaliyete başlamış olup hiç bir kuvvet artık onları durdura-
mas. Diğer taraftan Kürt mes'alesi yakından Ermeni mes'alesine
merbuttur. İki milletin vatan ve hayatı yekdiğerine yakından —

Cevaben yazılacak muharrerata altı olduğu zümbe tarih ve numarasının derci rica olunur efendim.

VERGİLETTİ	12	2-11
Maliyet Umum Maddeye		
Sube		
Husus		
Umumi		

CU: HURBAŞKANLIĞI ARŞIVI
Yer No. :
Dos. No. :
Yerleşim No. :

merbut olduğu için Ermeniler Kürt uyanış hareketine azami surette müşaheret ediyor ve edebileceklerdir . Bunun bundan dolayıdır ki Türk hükümeti Kürt hareketinden dışarı endişe oluyor hatta korkuyor çünkü bir şeyh Sait isyanını (50 000) kişinin telefne ve (100 000) liraya mal oldu . Halbuki muntazam surette inkişaf eden yeni Kürt hareketi şimdiden kağıt kabil olmayan mühim hadiselere sebebiyet verebilir . Türkiyeden bahsederken bu günkü idare den memnun olmayan Lazları , Çerkesleri de umutsuzdur . Bunun itilâfçılar , halifeciler ve yâz ellilikler bu anasından , azami istifade ediyorlar . Bunlar meyhanında bazıları günün birinde Türkiyede mevki iktidara geçeceklerini ümit ediyor , bazıları da mevki iktidarı ele geçirmek ve idareyi hazırlayı iskat etmek üzere fi'li teebbüsatta bulunuyorlar . Diğer taraftan Halk fırkasının dahi yeknesak anasından müteşekkil olmadığı da nazarı itibara alınacak diğer mühim bir noktadır . Fırka dahilinde dahi hoşnutsuzluklar ve ihtilâflar mevcuttur . Bütün bu hadiseler antrika ve nifak için müsait zemin hazırlanmaktadır . Beynelmilel bir dahilî siyaset umumî vaziyeti uzun usadıyla tetkik ederek , II inci Tağnak kongresi , fırkanızın müstakbel hatti hareketini tesbit eyledi . Bu kararların bağında Ermenistan hakkında verilön karardır . Bu karar mucibince Tağnak fırkasının en esaslı maksat ve gayesi müstakim , hür , müttehit Ermenistanı vücude getirmekten ibaret olacaktır . Müstakim ve müttehit Ermenistan projesinin en büyük dâğımanı dün olduğu gibi bu gün dahi Türkiyedir . Geçirdiği siyaset ve içtimai her novi inkılaplara rağmen Türk hükümeti Ermeni milletinin muhik metalibatına karşı daima aynı itilâfçısı hatti hareket ve siyaseti takip etmektedir . Hiç şüphesiz yoktur ki , Türkiye (Pan Türkiye) siyaseti takip etti kçe Ermeni milletinin maddî mevcudiyetine ve siyaseti gayelerine

Cevaben yazılacak muharrerata alt ödegi sube tarih ve numarasının derci des olamaz ctesdim.

T.C.
MİLLİYE VEKÂLETİ
Genel Yetki Umum Müdürüğü
Sube
Husul
Umumi

IV-16-b

D	6
F	2-12

5

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞIVI
Yer No. :
Dos. No. :
Tutku No. :

büyük bir tohlike teşkil etmektedir . Bundan dolayıdır ki , taşnak fırkası her sahada ve her vasta ile Türkiyeye karşı mücadele ve devam etmek vazifesini deruhte etmektedir. Bu mücadele Ermeni arucilerinin Ermenilere inde edilmedikçe ve Ermeni sınıfl gayelerine karşı muahazamata nihayet verilmedikçe devam olunacaktır. Bu mücadele esnasında her vatanın her fırsattan istifade edeceği . Bu itibarla Türklere ve Türkism projelerine muhalif olan bilurum anasır ve tege-küller bizim tabii mütteliklerimizis addolunmalıdırlar. Türkiye tarafından Ermeni hukukunun tanındığı gün , Türk - Ermeni münasebati dahi tobeddülata uğrayacak ve o gün - Türk ve Ermeni milleti için mes'ut bir gün olacaktır. Türkiyeye karşı mücadele yolunda Taşnak fırkası bilhassa Lozan muahedemesinin akidinden sonra Türkiyenin dahilî hayatında mühim bir amil teşkil eden Kürt unsurunu nazarı dikkatten gaybedemes. Kürt milletinin istiklâl mücadelesi Türkiyeye karşı tevoh edilmiştir çünkü Kürdistan Kürriyetinin anahtarı Türkiyededir bu vadede Kürt ve Ermeni menafii birleşmekte olduğu cihetle bu iki milletin bilurum kuvvet ve teşkilatları ittihat ederek müttehit - bir cephe teşkil etmek mecburiyetinde bulunuyorlar. Bu cephe münhasıran Türkiyeye karşı tevoh edilmiş olacak ve İran ile Irak hudutları dahiline kadar tevessü etmeyecektir . Ermeni noktai-nazarına göre İran ile Irak dost kuvvetler olup bunlara karşı - her hangi hasmane hareketten sarfı nazar etmek lâzımdır . Şeytanı mekmunıyettir ki , Kürt müccası dahi fırkamızın bu husustaki noktai nazarını aynen kabul oylemiştir . Bu hususta müttenedi yen sarfı mesai etmek mecburiyetinde bulunuyoruz . Çünkü Türkler ile Dolçevikler İngiliz menafiiini haleldar etmek üzere İran ve Irak'tan Kürtleri talot olarak istimal etmek teşebbüslerinde - bulunuyorlar. Müttehit ve müstakal Ermenistanın diğer büyük düşmanı Soviyet Rusyasıdır.

Cevaben yazılacak muharrerata altı olduğu şube tarih ve numaralarına dardı rica olunur şifadim.

ERZURUM İLİ VEKÂLETİ
Emniyet Umum Müdürlüğü

Şube
Husul
Umumi

D	65
F	2-12

6

Bu itibarla Bolşevik idaresine karşı Rus milleti tarafından idare edilen müdöleyle karşı tereddüt beklıyoruz . Ancak Bolşevik idaresinin sukutu yalnız Rus milleti tarafından tesin edilmiştir . Harif her hangi bir müdahale Bolşevik idaresinin takviyesine sebebiyet verecektir . Ermenistan komşularından Gürcistan ve Azerbaycan ile münasebeti dostane perverde ediyoruz ancak komşularımızın siyasi faaliyetleri ummasında şahsi menfaatler takip ederek Ermeni menafini nazarı itibarı bile almak istemiyorlar . Ermenilerle Türkler arasındaki uşurumu nazarı itibara almayarak Gürcüler ve Azeriler istiklâl umitlerini el'an Türkiyeye bağlanmış bulunuyorlar . Onlar Türkiyenin Kafkasya işlerine müdahale etmesiyle Ermeni milletinin kurban gitmesine hadim olacaklarına umutuyorlar . Farkımız bittabi bu gibi bir vasiyete - iştirak edemez . Istanbuldan veya Ankaradan diğte edilen siyaset gımdiyeye kadar daima Ermenilik aleyhinde olmuştur . Bu itibarla arkasında Türkin gülgesini gördük . Her hangi bir teşebbüs , bizzet aynı zamanda şüphelidir . Komşularımız Kafkas milletleri için büyük tehlikenin yalnız Rusya değil aynı zamanda Türkiye dahi olduğunu kabul etmelidirler . Bütün bunlara rağmen her iki komşumuzla ihtilâfımızı müteakbil fedakârlıklarla halle etmeye amade bulunuyoruz . İşte II inci kongremizin meşgul olduğu başlıca siyasi meseil bunlardan müteakbeptir . Bütün bu meseil - hâlinde ihtifî kararlar verilmiş olup artık bu kararların tahakkuku lâzımdır . Bu günden itibaren emri yevminiz şu olacaktır : Verilen kararların tahakkukuna doğru daima ileri ...

CUHURBAŞKANLIĞI ARŞİVİ
Yaz. No. :
Dos. No. :
Vekalet No. :

Asline mütabiktir .

M. Süslü

Cevaben yazılacak muharrerata alt olduğu şube tarih ve numarasına derci rica olunur iftidad.

T. C.
DAHİLİYE VEKİLİĞİ
Riyaseti C. U. Kâtipliğine

A	W/11/11
D	6/11
F	6-11

151/11111
Riyaseti C. U. Kâtipliğine
Riyaseti C. U. Kâtipliğine

Sube : 1. Şube
Rumuz :
Umumi : 11475

22646

Riyaseti C. U. Kâtipliğine

ÇOK ACELE :

Bir hafta evvel Irak'ın Kabe kasasından Türkiyeye kulliyetli miktarda silah ve cephaneye geçirildiği ve bu silahların Kürd Meşûn Cemiyeti makesi altında Ermeni Taşnak Cemiyeti tarafından Kamışlı'da mukim Diğgi Kirkor, Hacı Bedo, Sa-sonlu Gero ve bazı Kürdlerin yardımıyla tedarik ve Masul Kürt agiretleri tarafından temin edildiği haber alınmıştır.

Keyfiyetin ve bundaki maksadın inceltirilmekte olduğumı saygı ile arz ederim.

Bağ V, R.C.U.Kâ, Hariciye V, Genel Kurmay Başkanlığına ve Millî Em.H.Reisliğine yazılmıştır.

Dahiliye Vekili

AS
u.o.
6/11
F. 16-11-907
JF
S. Kaya

Türkiye
RİYASETİCÜMHUR
EVRAKI

2/6741

Karşılık yazılacak bitiyeye ait olduğu şubenin gün ve sayısının yazılması.

T. O.
DAHİLİYE VEKÂLETİ

Emniyet Umum Müdürlüğü

Şube: **1.G.3.**

Hususi:

Umumi: **31561**

23. VI. 1938

Öz: **Suriye istihbaratı.**

IV-16.6
65
1-120

Riyaseti Cümhur umumi kâtipliğine

ÇOK ACILE :

1 - Fransızların Suriyede şimdiye kadar tezahür eden mesullerinin; Haybuncu , Ermeni ve Süryanilerle kartları kendilerine bağliyerek bilhassa cesirede bir Hristiyan ekseriyeti yaratmak ve Elcesireyi kendi hakimiyetleri altına alarak Türkiye ile Suriye arasında bir Eta Tampon vücutu getirmek ve kendisine bağladığı bu unsurları icabına göre Suriye veya Türkiyeye karşı kullanmak olduğu ve yine bu unsurların Türkiyeden çapulculuk ve hırsızlık yapmalarına göz yumulmakta bulunduğu,

2 - Hecumun Son Zaaliyetinin Midyat, Habab ve Alyan bölgelerinde tertibat almazısı intae edecek kadar dikkati çektiği haber alınmıştır.

Saygı ile arz ederim .

3 - Başvekâlete, R.C.U.Kâtipliğine, Hariciye vekâletine ve Genkî Başkanlığına yazılmıştır .

Dahiliye Vekili

N.A.

E.

24- VI - 38

df

6/16

2/3222

